

DET JURIDISKE FAKULTET
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Hvornår kan medarbejdere selv anlægge sag om overenskomstbaserede krav – og kan arbejdsgiveren risikere at betale det samme krav to gange?

AnsættelsesAdvokaters seminar den 17/3 2010

Professor, dr. jur. Jens Kristiansen

DET JURIDISKE FAKULTET
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Arbejdsretslovens § 11, stk. 2

- Bestemmelsen har følgende ordlyd:
"En lønmodtager kan anlægge sag ved de almindelige domstole om påståede løntilgodehavender m.v., hvis den pågældende godtgør, at vedkommende faglige organisation ikke agter at iværksætte fagretlig behandling af kravet".
- Bestemmelsen blev indsat i arbejdsretsloven i 1997 i konsekvens af U1994/953H
- Bestemmelsens indhold er ikke ændret ved revisionen i 2008, men
 - der blev indsat en tilsvarende subsidær søgsmålsret for organiserede arbejdsgivere (§ 11, stk. 3) og
 - i de nye regler om faglig voldgift henvises nu udtrykkeligt til bestemmelsen (§ 22, stk. 2)

Forarbejderne til § 11, stk. 2

- En organiseret lønmodtager kan ifølge forarbejderne selv anlægge sag, "når vedkommende organisation ikke agter at iværksætte fagretlig behandling af kravet eller opgiver at føre en påbegyndt sag herom til afslutning" (FT 1996/97, tillæg A, sp. 220).
- Om betingelsen er opfyldt beror på en konkret vurdering – kan f.eks. være opfyldt, hvis "lønmodtageren kan godtgøre, at denne skriftligt har anmodet organisationen om at behandle sagen, og organisationen enten har afslået at behandle sagen eller ikke har reageret inden for rimelig tid".
- En uorganiseret lønmodtager kan ifølge forarbejderne altid selv anlægge sag ved de almindelige domstole.

Domspraksis af principiel betydning

- Afgørende er ikke, at fagforeningen har opgivet fagretlig påtale, men i det hele taget at påtale forholdet
 - fagforeningen kan derfor ikke optræde som mandatar ved søgsmålet, jf. U2002/18H og U2007/1569H
 - fagforeningen kan have aftalt (en vis) valgfrihed mellem fagretlige organer og domstolene ved lovbaserede krav omfattet af en voldgiftsklausul, jf. U2009/2702H
- Frister for fagretlig behandling har ikke præklusiv virkning for søgsmål ved domstolene, jf. U2009/2702H
 - en sprunget frist kan være udtryk for, at organisationen har givet afkald på fagretlig behandling (U2002/1936Ø)
- Organisationen kan generelt have afskåret sig fra at påtale forhold af den pågældende type, jf. U2002/2060H (løn)
 - tvivlsom dom, der i givet fald skulle have henvist kravet til voldgift, jf. JK i U2002/B448ff og OH i U2003/B64ff

Arbejdsgiverens stilling ved efterfølgende krav fra den faglige organisation

- Et individuelt søgsmål fra en organiseret lønmodtager er betinget af, at den faglige organisation har givet afkald på at forfølge sagen fagretligt, jf. § 11, stk. 2
- Arbejdsgiveren vil kunne påstå en efterfølgende fagretlig sag afvist
 - det må gælde for ethvert efterbetalingskrav for samme forhold
 - men må også gælde et eventuelt bodskrav for det begåede overenskomstbrud
- Spørgsmålet om "dobbelbetaling" opstår derfor kun i særegne situationer, jf. til illustration AT 2004/57

Den uorganiserede lønmodtagers adgang til at påtale overenskomstbaserede krav

- Den overenskomstforpligtede arbejdsgiver skal overholde en områdeoverenskomst for alle lønmodtagere, der udfører arbejde inden for dens faglige område
- Den uorganiserede lønmodtager erhverver ikke rettigheder direkte i medfør af selve overenskomsten, men kan gøre det indirekte i medfør af ansættelseskontrakten
- Der er en formodning for, at en overenskomstdækket arbejdsgiver og en uorganiseret lønmodtager har aftalt at følge overenskomstens løn- og arbejdsvilkår, jf. U2005/3332H
 - i denne sag kunne en uorganiseret lønmodtager selv påtale et godtgørelseskrav for en påstået urimelig opsigelse i medfør af Hovedaftalens § 4, stk. 3, ved de almindelige domstole

DET JURIDISKE FAKULTET
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Arbejdsgivers stilling når både fagforeningen og den uorganiserede lønmodtager påtaler

- Den faglige organisation kan som overenskomstpart altid påtale en manglende efterlevelse af overenskomsten
- et søgsmål fra en uorganiseret lønmodtager afskærer ikke i sig selv fagforeningen fra fagretlig påtale
- Den uorganiserede lønmodtager kan påtale krav ved domstolene i det omfang, det kan støttes på kontrakten
- formodningsreglen i U2005/3332H har ikke betydning, hvis lønmodtageren har aftalt overenskomststridige vilkår
- Arbejdsgiveren kan derfor blive mødt med krav fra både fagforeningen (bod) og lønmodtageren (efterbetaling) for samme (overenskomststridige) forhold
- i praksis vil man formentlig forsøge at undgå "dobbelt betaling"